

Projekt

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia 2019 r.

**w sprawie przyjęcia "Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar
przemocy w rodzinie w powiecie tomaszowskim na lata 2019 - 2023"**

Na podstawie art. 4 ust. 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2019 r. poz. 511) w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 oraz z 2019 r. poz. 730) **uchwala się co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się "Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie tomaszowskim na lata 2019 - 2023", określony w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Tomaszowie Mazowieckim

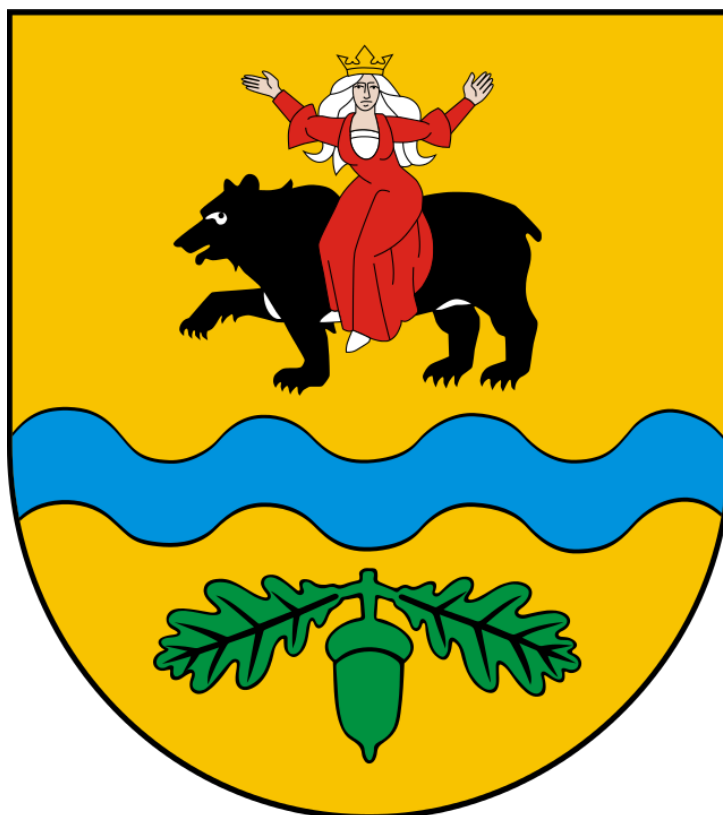
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr

Rady Powiatu w Tomaszowie Mazowieckim

z dnia 2019 r.

*Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz
ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie tomaszowskim na lata 2019 –
2023.*

Spis treści:

Wstęp	3
1. Przemoc w rodzinie w świetle regulacji prawnych	4
1.1. Określenie pojęcia przemocy w rodzinie	4
1.2. Formy pomocy udzielane osobie dotkniętej przemocą w rodzinie	4
1.3. Formy postępowania wobec sprawcy przemocy w rodzinie	4
1.4. Zadania samorządu powiatowego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	5
2. Instytucje, inne podmioty i ich zadania wynikające z przepisów o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	5
3. Diagnoza zjawiska na terenie powiatu – zakres potrzeb	7
3.1. Skala przemocy w rodzinie w powiecie	7
3.2. Zakres potrzeb	11
4. Podstawowe założenia programu	14
5. Cel główny, cele szczegółowe, wskaźniki realizacji zadań	15
6. Budżet, źródła finansowania i harmonogram działań	17
7. Uwagi końcowe	18
7.1. Monitoring	18
7.2. Podsumowanie	19
8. Spis tabel i wykresów	20

Wstęp

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizacji programu działań ukierunkowanych na zapobieganie oraz minimalizowanie skutków jednego z negatywnych zjawisk społecznych jakim jest zjawisko przemocy wobec członków rodziny lub innych osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących. Przyjęcie dokumentu poprzedzonego niniejszym wstępem oznacza zrealizowanie tego obowiązku.

Podstawowym założeniem programu jest zwiększenie skuteczności i efektywności pomocy udzielanej osobom krzywdzonym, przede wszystkim poprzez: zapewnienie dostępności do usług służących temu celowi, usprawnianie współpracy podmiotów zobowiązanych do realizacji zadania, wspieranie sprawców przemocy w korygowaniu negatywnych postaw wobec najbliższych oraz umacnianie społecznych wzorów negujących metody wychowawcze uwzględniające przemoc. Za istotną rzecz ułatwiającą osiągnięcie sformułowanego celu uznano także w programie podnoszenie merytorycznego poziomu kadry pomocy społecznej w powiecie obarczonej ustawowymi obowiązkami przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Analizując i ustalając cele programu uwzględniono z jednej strony zadania samorządu powiatowego wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, z drugiej strony lokalne (w wymiarze powiatowym) uwarunkowania: potrzeby i możliwości ich zaspokojenia, w tym już istniejącą infrastrukturę socjalną.

Opracowany dokument uwzględnia postulaty ujęte w „Krajowym programie przeciwdziałania przemocy rodzinie na lata 2014 – 2020” oraz „Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu tomaszowskiego na lata 2015 – 2020”.

1. Przemoc w rodzinie w świetle regulacji prawnych.

1.1. Określenie pojęcia przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie – jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny lub innych osób wspólnie mieszkających, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, w także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u tych osób (*art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zwanej dalej „ustawą”*)

1. 2. Formy pomocy udzielanej osobie dotkniętej przemocą w rodzinie.

Osoba dotknięta przemocą w rodzinie ma prawo do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem;
- 4) uzyskania bezpiecznego schronienia;
- 5) badania lekarskiego oraz uzyskania stosownego zaświadczenia lekarskiego;
- 6) pomocy w uzyskaniu mieszkania, jeśli nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy. (*art. 3 ust. 1 ustawy*)

1.3. Formy postępowania wobec sprawcy przemocy w rodzinie.

Wobec osób dopuszczających się przemocy w rodzinie stosuje się środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone są w celu m.in.:

- powstrzymanie sprawcy przemocy przed dalszym stosowaniem przemocy,
- kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,

- zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.

1. 4. Zadania samorządu powiatowego wynikające z ustawy.

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;
- 5) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 6) opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

2. Instytucje, inne podmioty i ich zadania wynikające z przepisów o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

2. 1. Powiatowe centrum pomocy rodzinie – jednostka organizacyjna powiatu powołana do realizacji określonych zadań, odpowiedzialna jest za całość zadań samorządu powiatowego wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zwanej dalej „ustawą”. PCPR udziela ofiarom przemocy w rodzinie bezpłatnej pomocy, w szczególności w postaci poradnictwa psychologicznego, prawnego, pedagogicznego i socjalnego. Zapewnia także nocleg w sytuacjach kryzysowych. Realizuje także programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy oraz prowadzi specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

2. 2. *Policja* – przedstawiciele policji wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego, tworzonego przez gminę w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie. Policja podejmuje i realizuje procedurę „Niebieskiej Karty”. Funkcjonariusz policji wspólnie z osobami wymienionymi w ustawie, podejmuje decyzje o odebraniu dziecka z rodziny, w razie zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy.

2. 3. *Sąd i prokuratura* – w skład zespołu interdyscyplinarnego, o jakim mowa wyżej, wchodzi kuratorzy sądowi, a mogą wchodzić także przedstawiciele prokuratury. Na wniosek osoby dotkniętej przemocą, sąd w trybie nieprocesowym, rozpatruje sprawę opuszczenia mieszkania przez sprawcę przemocy. Sąd zobowiązuje sprawców przemocy do uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych.

2. 4. *Ośrodki pomocy społecznej* – realizują zadania gmin określone w ustawie. Podejmują i realizują procedurę „Niebieskiej Karty”. Pracownicy socjalni podejmują i realizują decyzje o odebraniu dziecka z rodziny w razie zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy.

2. 5. *Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych* – przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w pkt 2. 2. Realizują procedurę „Niebieskiej Karty”, współpracują z powiatowym centrum pomocy rodzinie w realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych.

2. 6. *Organizacje społeczne* – przedstawiciele organizacji społecznych posiadających w swoich statutach zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub w zakresie pomocy społecznej wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego. Organizacje mogą też realizować, w drodze powierzenia lub wsparcia, zadania powiatu określone w ustawie.

2. 7. *Inne podmioty* – w zależności od potrzeb w związku z realizacją zadań określonych w ustawie, zaangażowane mogą lub muszą być inne podmioty (np. działające w oświacie lub ochronie zdrowia). I tak np. przedstawiciel Służby Zdrowia podejmuje wspólnie z pracownikiem socjalnym i funkcjonariuszem policji, decyzję o odebraniu dziecka z rodziny przy zaistnieniu okoliczności określonych w art. 12a ust. 1 ustawy.

3. Diagnoza zjawiska na terenie powiatu – zakres potrzeb.

3. 1. Skala przemocy w rodzinie.

Skalę występowania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu określono na podstawie sprawozdawczości prowadzonej przez Policję, jednostki pomocy społecznej oraz komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

3. 1. 1. Dane wg Policji za okres 2015 - 2018:

Tabela 1. Skala przemocy w rodzinie na terenie powiatu według danych Komendy Powiatowej Policji

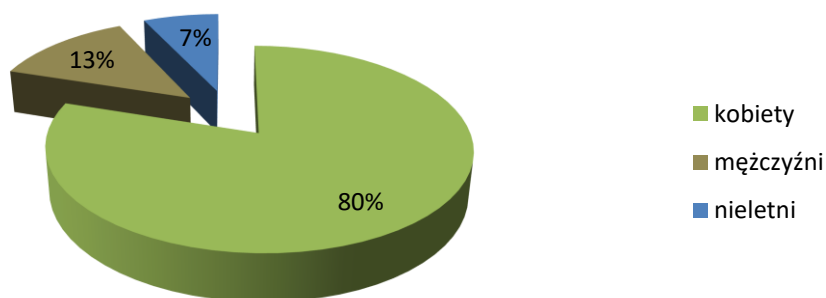
Lata	Ilość interwencji domowych	Ilość sporządzonych „Niebieskich Kart”	Ilość osób pokrzywdzonych (podejrzanie/stwierdzenie)	Ilość sprawców przemocy (podejrzanie/stwierdzenie)
2015	1316	259	259/61	259/47
2016	1118	234	234/69	234/51
2017	973	244	256/72	240/51
2018	685	219	229/67	220/45

Źródło: dane KPP w Tomaszowie Maz.

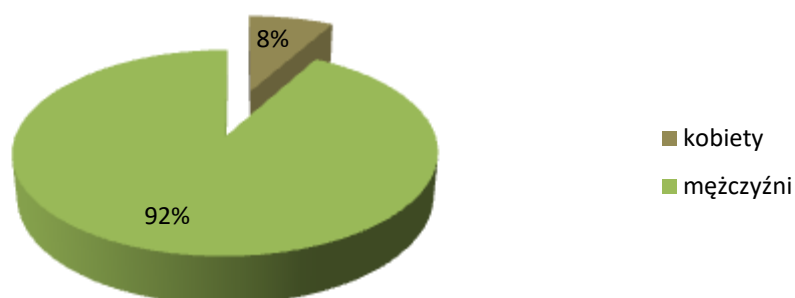
Z przedstawionych powyżej danych wynika wyraźny spadek liczby interwencji domowych, natomiast skala dotycząca liczby zakładanych „Niebieskich Kart”, osób pokrzywdzonych oraz sprawców przemocy utrzymuje się na podobnym poziomie.

Z policyjnej sprawozdawczości wynika też, czego nie ma już w tabeli, że najczęściej krzywdzone są kobiety – **prawie 80%**. To niezmienna cecha przemocy domowej na przestrzeni lat. Natomiast udział pokrzywdzonych mężczyzn w ogólnej liczbie pokrzywdzonych wyniósł średnio **13%** i jest na podobnym poziomie w stosunku do okresu 2011 - 2014. W odniesieniu do sprawców przemocy domowej, okazuje się, że nieco **ponad 8%** z nich to kobiety, a **prawie 92%** to mężczyźni – podobnie jak w okresie 2011 – 2014.. Z tego samego dokumentu wynika też, że prawie **66%** sprawców działało pod wpływem alkoholu, to niższy wskaźnik w stosunku do wcześniejszych lat, kiedy to alkohol „towarzyszył” średnio aż **93 na 100** sprawców przemocy.

Wykres 1. Osoby krzywdzone w wyniku przemocy domowej w 2018 r. w podziale na kobiety, mężczyzn i nieletnich

Wykres 2. Sprawcy przemocy domowej w 2018 r. w podziale na kobiety, mężczyzn

Źródło do wykresów 1 i 2: Sprawozdawczość KPP w Tomaszowie Maz.

A oto jak wygląda porównanie tego zjawiska w okresach 2006 – 2010, 2011 – 2014 oraz 2015 – 2018

Tabela 2. Przemoc w rodzinie w okresach 2006-2010, 2011-2014 i 2015 - 2018 według Komendy Powiatowej Policji

Zdarzenia	Ilość zdarzeń średniorocznie w okresach:		
	2006-2010	2011-2014	2015 - 2018
Interwencje domowe	3877	3301	1023
„Niebieskie karty”	298	200	239
Osoby pokrzywdzone	481	316	245
Sprawcy przemocy	298	225	238
Zakończone postępowania karne	14	80	49

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości KPP w Tomaszowie Maz.

Dane zamieszczone w tabeli 2 są dosyć interesujące. O ile bowiem ilość sporządzonych „Niebieskich Kart:”, ilość osób co do których istnieje podejrzenie, że są ofiarami przemocy lub, że są sprawcami przemocy pozostaje na podobnym poziomie na przestrzeni kilkunastu lat o tyle liczba interwencji domowych zmniejszyła się prawie trzykrotnie w stosunku do okresu 2011 – 2014, a liczba zakończonych postępowań karnych (stwierdzonych przestępstw) zmniejszyła się prawie dwukrotnie. Z tą ostatnią cechą zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie, korelują dane uzyskane z Sekcji Wykonawczej Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz., z których wynika, że w okresie 2015 – 2018 skazano **186** osób za przestępstwa przeciwko rodzinie w stosunku do **368** skazanych w latach 2011 – 2014. Innymi słowy dane mające charakter przypuszczeń, założeń (ktoś mógł być lub prawdopodobnie był ofiarą lub sprawcą przemocy) mają tendencję stabilną. Natomiast dane tzw. twarde, stwierdzone, faktyczne (zakończone postępowania, osoby skazane) wykazują gwałtowny spadek

I to właśnie z tymi twardymi danymi korelują (spadek ilości zdarzeń noszących znamiona przemocy przeciwko rodzinie) wyniki przekazane przez ośrodki pomocy społecznej oraz miejską komisję rozwiązywania problemów alkoholowych

3. 1. 2. Ilość ustalonych przypadków przemocy przez:

1) ośrodki pomocy społecznej:

2015 – **286**, w tym 174 na terenie miasta,

2016 – **256**, w tym 145 na terenie miasta

2017 – **250**, w tym 136 na terenie miasta

2018 - **227**, w tym 136 na terenie miasta.

2) Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie:

2015 – 131,

2016 – 141,

2017 – 123,

2018 - 132.

3) miejska komisja rozwiązywania problemów alkoholowych (dot. tylko terenu miasta)

2015 – 69,

2016 – 60,

2017 – 51,

2018 - 36.

Nie można zamieścić wyników pracy gminnych komisji alkoholowych w tym przedmiocie ponieważ tylko 3 komisje odpowiedziały na prośbę o udostępnienie danych. W odniesieniu do tych komisji, które udzieliły odpowiedzi komisje w Będkowie i Rokicinach nie zajmowały się żadnym przypadkiem, odnoszącym się do podejrzenia występowania przemocy domowej natomiast komisja w Czerniewicach średnio rocznie miała do czynienia z 8 takimi przypadkami w omawianym okresie.

Okolo 80% przypadków przemocy odnotowywanych przez ośrodki pomocy społecznej ma miejsce na terenie miasta. W przypadku gmin wiejskich najczęściej do używania przemocy wobec najbliższych dochodzi na terenie gminy Ujazd, gminy Tomaszów Maz. oraz gminy Lubochnia. Przy czym każdy ośrodek odnotował takie przypadki na swoim terenie, co jest pewnym *novum* w stosunku do danych za okres 2011 – 2014, kiedy to na terenie gmin Będków i Budziszewice w ogóle, w ocenie właściwego ops, do takich zdarzeń nie dochodziło.

Inne dane dodatkowo obrazujące charakter i skalę zjawiska będącego przedmiotem niniejszego opracowania:

Schronienia w związku z zagrożeniem przemocą domową udzielono **7 osobom (3 kobiety + 4 dzieci)** – to znaczny spadek w porównaniu do okresu 2011 – 2014, kiedy z tej formy pomocy skorzystało **16 osób (8 kobiet + 8 dzieci)**.

W programach korekcyjno-edukacyjnych, adresowanych do sprawców przemocy domowej udział wzięły **24 osoby (w tym 6 kobiet)**, co oznacza prawie czterokrotny wzrost w stosunku do poprzednio analizowanego okresu

Wnioski z analizy powyższych danych:

1) liczba ustalonych, ujawnionych lub rozeznanych przez Policję i służby społeczne osób, co do których zachodzi podejrzenie, że mogą być ofiarami przemocy w rodzinie na terenie powiatu to kilkaset rocznie i nie przekracza 0,5% całej populacji;

2) skala problemu na przestrzeni obecnej dekady wyказuje tendencję spadkową;

3) krzywdzonymi są przede wszystkim kobiety, ale w dużym stopniu problem dotyczy też dzieci, krzywdzeni są również mężczyźni ale zdecydowanie rzadziej, zróżnicowanie ze względu na płeć utrzymuje się na podobnym poziomie,,

4) u źródeł przemocy w rodzinie najczęściej tkwi nadużywanie alkoholu (2/3 przypadków), ale to tendencja spadkowa – coraz częściej zachowania noszące znamiona przemocy wobec najbliższych nie mają związku z nadużywaniem alkoholu,

5) wzrasta stopień świadomości nagannego zachowania u sprawców przemocy przeciwko rodzinie i związana z tym liczba zachowań ukierunkowanych na korektę tych zachowań przy profesjonalnym, specjalistycznym wsparciu.

3. 2. Zakres potrzeb

Przez pojęcie zakresu potrzeb w niniejszym dokumencie należy rozumieć zasoby (infrastruktura, nakłady finansowe, kadra) niezbędne do właściwego realizowania zadań przez samorząd powiatowy, określonych w przepisach o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zmierzających do skutecznego przeciwdziałania zjawisku i ochrony jego ofiar.

3. 2. 1. Zasoby istniejące - zadania realizowane:

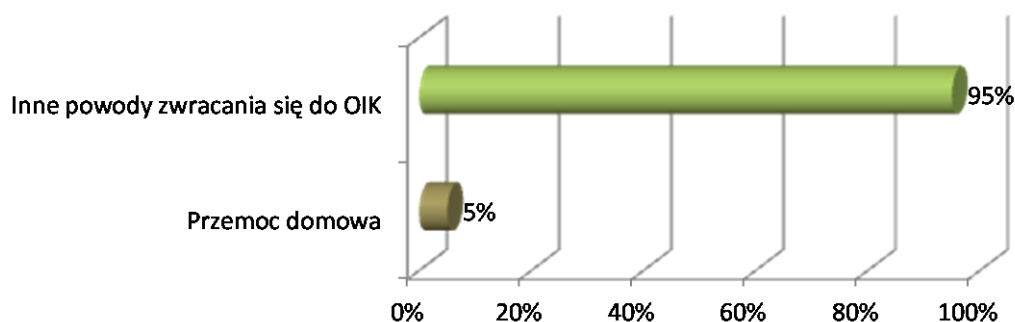
1) ośrodek interwencji kryzysowej: funkcjonuje codziennie od poniedziałku do piątku, 6 godzin dziennie; w ramach interwencji kryzysowej świadczone jest poradnictwo psychologiczne, prawne, pedagogiczne oraz socjalne a także schronienie w wyjątkowych, uzasadnionych sytuacjach. Ośrodek stanowi część organizacyjną PCPR, działa w siedzibie PCPR w budynku Starostwa Powiatowego. Jego kadre specjalistyczną, merytoryczną stanowi średnio 7-8 pracowników zatrudnionych na umowy zlecenia, a roczny budżet to średnio ok. 90 tys. zł. Należy w tym miejscu podkreślić, że w kosztach działania Ośrodka udział mają wszystkie gminy powiatu tomaszowskiego (od 2001 r). Ich wkład finansowy w 2018 r. stanowił 40,1% całości budżetu. Rozkład ilościowy udzielanego poradnictwa osobom krzywdzonym, na przykładzie roku 2018 obrazuje tabela 3.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że spośród klientów OIK, ci których dotyczy przemoc domowa (faktyczna, czy domniemana) stanowią bardzo wyraźnie mniejszą część ogółu osób korzystających ze wsparcia, co z kolei przedstawia wykres 3.

Tabela 3. Rodzaj poradnictwa specjalistycznego wobec osób dotkniętych problemem przemocy domowej w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w 2018 r.

Rodzaj poradnictwa	Ilość korzystających
Psychologiczne	61
Prawne	43
Pedagogiczne	10
Socjalne (pracownika socjalnego)	8
Terapeutyczne (terapia uzależnień)	10
<i>Ogółem</i>	<i>132</i>

Wykres 3. Klienci Ośrodka Interwencji Kryzysowej dotknięci lub zagrożeni przemocą domową w stosunku do ogółu osób korzystających z pomocy ośrodka w latach 2015 - 2018

Źródło danych: Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Maz.

2) programy korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy domowej (zadanie z zakresu administracji rządowej zlecone powiatom) - realizowane każdego roku w omawianym okresie (2015 – 2018), jak wykazano wcześniej łącznie udział wzięły w nich 24 osoby, w tym 6 kobiet. . – uprawnienia do prowadzenia tego typu zajęć (programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych), określone w ustawie, według rozczynnika PCPR, ma jedna osoba w powiecie tomaszowskim . Budżet na to zadanie uzależniony jest od ilości osób biorących udział w programie (średniorocznie 850 zł. na osobę);

3) pogotowia rodzinne (6 miejsc), miejsca interwencyjne w placówce opiekuńczo-wychowawczej (3 miejsca interwencyjne -14 miejsc ogółem): gotowe na

przyjęcie także dzieci dotkniętych bądź zagrożonych przemocą ze strony swoich bliskich – w roku 2018 w pieczy zastępczej przebywało 14 dzieci, w przypadku których powodem lub jednym z powodów umieszczenia, była przemoc ze strony bliskich (rodziców);

4) inne działania – realizowano akcje profilaktyczno-edukacyjne na temat zjawiska przemocy w rodzinie i jego skutków, poprzez prelekcje w szkołach prowadzonych przez samorządy gminne i powiatowy. W 5 spotkaniach, przy okazji wywiadówek, w 2018 r. wzięły udział 132 osoby. Działania te miały jednocześnie na celu promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy.

3. 2. 2. Ocena zasobów i zadań dotychczas realizowanych:

1) *infrastruktura*:

a) powiat nie dysponuje i nie przeznacza oddzielnej infrastruktury na realizację zadania; podstawą działań jest ośrodek interwencji kryzysowej funkcjonujący w pomieszczeniach PCPR, jednak czas pracy ośrodka(14.00 – 20.00) w części pokrywa się z czasem pracy innych pracowników zajmujących te same pomieszczenia, a to powoduje istotne utrudnienia, obniża standardy i jakość świadczonego poradnictwa, warunki lokalowe powinny ulec poprawie.

b) zgodnie z wymogami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, wsparcie udzielane sprawcom przemocy domowej nie odbywa się w tych samych pomieszczeniach, z których korzystają ofiary przemocy; dla realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych pomieszczeń udostępnia jeden z podmiotów niepublicznych prowadzący statutową działalność na rzecz ofiar przemocy domowej,

c) zapewnienie doraźnego schronienia ofiarom przemocy domowej w sytuacjach tego wymagających odbywa się przy wykorzystaniu zasobów powiatu prowadzących całodobową działalność o charakterze hostelowym;

2) *kadra* – kadre merytoryczną ośrodka interwencji kryzysowej stanowią osoby zatrudnione na umowę zlecenie posiadający określone prawem kwalifikacje do świadczenia właściwego poradnictwa, programy korekcyjno-edukacyjne prowadzi osoba posiadająca kwalifikację określone przepisach o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie; ustalono, że tylko jedna osoba w powiecie takie kwalifikacje posiada i ten wynik powinien ulec zmianie (poprawie). Obsługę administracyjną i finansową ośrodka prowadzi PCPR

3) *środki finansowe* – środki finansowe przeznaczone na realizację zadania pozostają na podobnym poziomie od lat (średnio 90 tys. rocznie), co powoduje, że także stawki uposażenia dla kadry pozostają od lat na niezmiennym poziomie, środki finansowe powinny wzrastać przynajmniej o wskaźnik wzrostu cen towarów i usług przyjęty w ustawie budżetowej, w stosunku rok do roku

4) *realizowane zadania* – powiat tomaszowski realizuje na bieżąco nałożone nań zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie; nie prowadzi – tak jak większość powiatów – całodobowego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – ale jest w stanie zapewnić odpowiednie schronienie w nagłych kryzysowych sytuacjach, osobom potrzebującym, realizacja tego wsparcia wymaga jednak usprawnienia i polepszenia w zakresie współpracy służb w nie zaangażowanych tj. PCPR, Policja, podmiot zarządzający miejscami hostelowymi.

4. Podstawowe założenia programu

Czas trwania: program jest realizowany w trakcie obecnej kadencji samorządowej tj. w latach 2019 – 2023. Rozpoczęcie wdrażania następuje z dniem przyjęcia stosownej uchwały przez Radę Powiatu, zakończenie z dniem 31 grudnia 2018 roku.

Zasięg terytorialny: Program realizowany jest na terenie powiatu tomaszowskiego.

Odbiorcy: Program adresowany jest, w pierwszej kolejności, do mieszkańców powiatu dotkniętych lub zagrożonych przemocą w rodzinie. Potencjalnymi odbiorcami są również rodziny, w których metody wychowawcze wobec dzieci zawierają, świadomie lub nie, elementy przemocy, o której mowa w programie. W znaczeniu promowania metod wychowawczych wolnych od przemocy program dotyczy, całej społeczności lokalnej. Szczególną grupą adresatów, poza osobami krzywdzonymi lub zagrożonymi krzywdzeniem w wyniku przemocą w rodzinie są sprawcy przemocy.

5. Cel główny, cele szczegółowe, wskaźniki realizacji zadań.

***Cel główny:** Zwiększenie skuteczności i efektywności przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie przez samorząd powiatowy.*

Cele szczegółowe, wskaźniki realizacji zadań:

1. Zapewnienie dostępności do specjalistycznego wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie poprzez: a) utrzymanie charakteru funkcjonowania Ośrodka Interwencji Kryzysowej (wymiar czasu pracy, rodzaje świadczonego poradnictwa specjalistycznego, w szczególności poradnictwa psychologicznego), b) poprawę warunków i standardów świadczonego poradnictwa poprzez poprawę warunków lokalowych

Wskaźnik realizacji: Godziny pracy ośrodka, rodzaje świadczonego poradnictwa, ilość pomieszczeń pozostających do dyspozycji Ośrodka

Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli nie zmniejszy się ilość godzin pracy Ośrodka oraz zakres świadczonego w nim poradnictwa oraz pozyskane zostanie jedno pomieszczenie dodatkowo.

2. Zapewnienie schronienia osobom krzywdzonym w wyniku przemocy w rodzinie, zmuszonym do nagłego opuszczenia mieszkania.

Wskaźniki realizacji: Ilość osób wymagających i ubiegających się o wsparcie – ilość osób, które otrzymały wsparcie.

Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli wszystkie osoby wymagające wsparcia, otrzymały je.

3. Promowanie metod wychowawczych wolnych od stosowania przemocy, np. poprzez, akcje promocyjne w szkołach, szczególnie podczas zebrań rodziców, zamieszczanie artykułów w prasie, inne podobne działania przeprowadzane wspólnie ze szkołami i innymi podmiotami, piętnujące stosowanie przemocy, jako metodę/składnika metody wychowawczej.

Wskaźniki realizacji: Ilość przeprowadzonych działań, ilość osób objętych działaniami.

Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli średnioroczna liczba akcji oraz liczba osób biorących w nich udział w okresie obowiązywania programu jest nie mniejsza niż w okresie 2011 – 2014.

4. Doskonalenie metodyczne kadry pomocy społecznej i pieczy zastępczej, poprzez organizowanie szkoleń w zakresie: a) postępowania w sprawach związanych z zagrożeniem lub występowaniem przemocy w rodzinie, b) świadczenia specjalistycznego wsparcia ofiarom oraz sprawcom przemocy w rodzinie.

Wskaźniki realizacji: Ilość szkoleń, ilość osób biorących udział w szkoleniach, ilość osób, które uzyskały lub podniosły kwalifikacje do pracy z ofiarami lub sprawcami przemocy w rodzinie..

Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli zostaje przeprowadzone co najmniej jedno szkolenie rocznie z udziałem co najmniej 10 osób oraz jeśli przynajmniej jedna osoba uzyska kwalifikacje do programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych

5. Utrzymanie i usprawnianie współpracy i koordynacji działań służb publicznych realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wskaźniki realizacji: Ilość przedsięwzięć przeprowadzonych wspólnie przez właściwe podmioty.

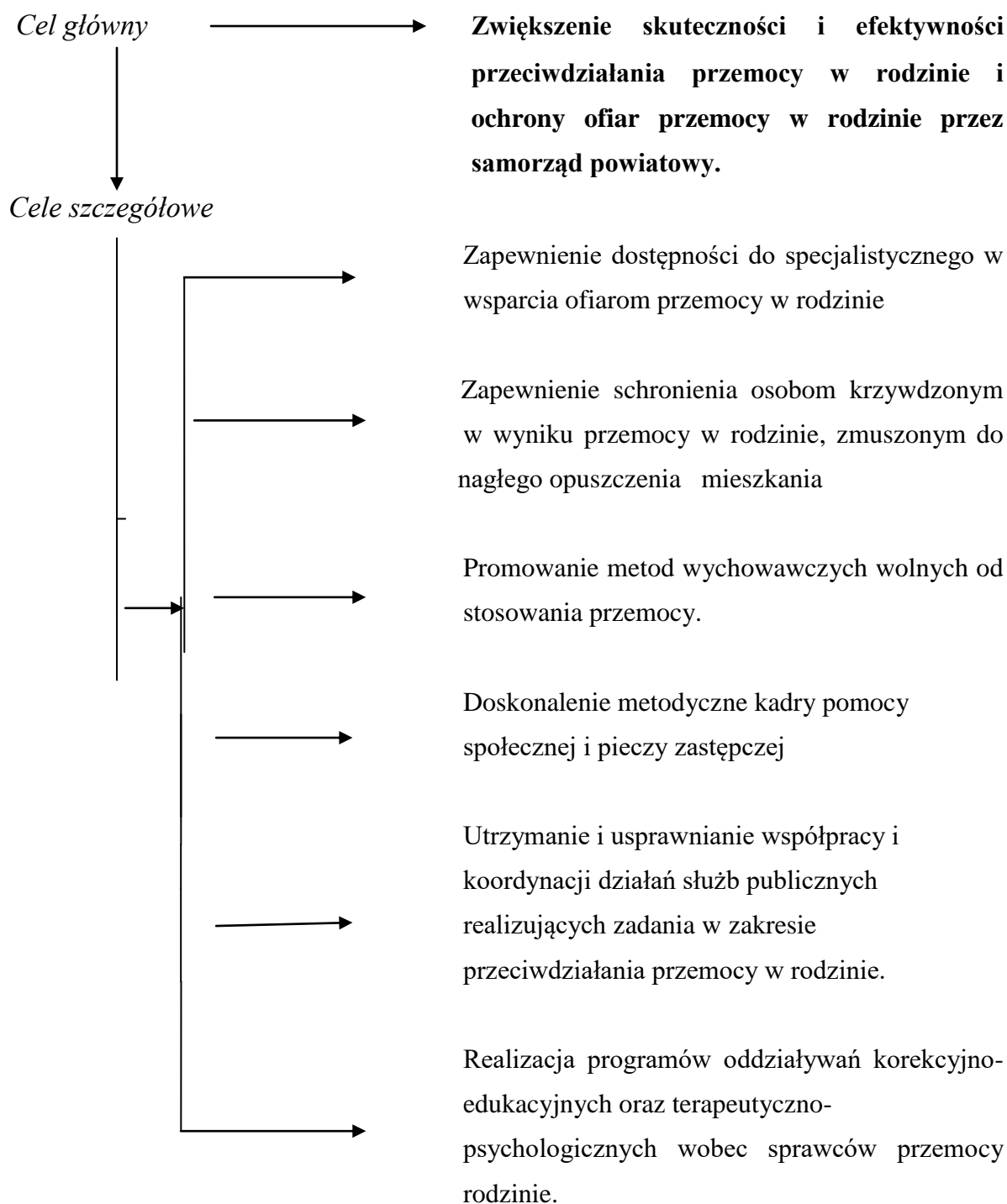
Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli średniorocznie zostają przeprowadzone przynajmniej dwa wspólne przedsięwzięcia (konferencja, narada, szkolenie).

6. Realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz terapeutyczno-psychologicznych wobec sprawców przemocy rodzinie.

Wskaźniki realizacji: Ilość osób zgłaszających się lub zgłoszonych do programu, ilość osób objętych programem.

Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli wszystkie osoby zgłaszające się lub zgłoszone zostali objęte właściwym programem.

Cel główny i cele szczegółowe w ujęciu graficznym

6. Budżet, źródła finansowania i harmonogram działań

Działania realizowane w ramach programu finansowane są z następujących źródeł:

- budżet powiatu (środki własne powiatu oraz środki z budżetów gmin w związku z ich partycypacją w kosztach funkcjonowania OIK).,

- budżet państwa (w związku z realizacją programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych),
- (ewentualnie) fundusze celowe krajowe i unijne w przypadkach skutecznego aplikowania o środki w ramach programów specjalnych.

Tabela 4. Prognozowany budżet powiatu w podziale na poszczególne lata realizacji programu

Lata	Nakłady finansowe
2019	85 700 zł.
2020	87 400 zł.
2021	89 100 zł.
2022	90 900 zł.
2023	92 700 zł.

Z budżetu państwa finansowana jest realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych w wysokości zależnej od potrzeb oraz obowiązujących stawek.

Zadania ujęte w programie realizowane są według następującego harmonogramu:

Zadanie 1. Na bieżąco

Zadanie 2. W zależności od zaistniałej potrzeby

Zadania 3, 4 i 5. Corocznie bez ściślejszego określania terminu.

Zadanie 6. Corocznie pod warunkiem zaistnienia zapotrzebowania oraz pozyskania środków.

7. Uwagi końcowe

7.1. Monitoring

Program jest przyjmowany na obecną kadencję samorządową tj. na 5 lat. To jest na tyle długi okres, że czyni prawdopodobnym konieczność wprowadzenia zmian do dokumentu w trakcie jego realizacji. Może to wynikać ze zmian przepisów prawa, od których jest zależny, zmian zasad i źródeł finansowania itp. Zmiany mogą być też wynikiem woli wprowadzenia nowych kierunków i obszarów działań na rzecz adresatów programu . Decyzje o podjęciu postępowania aktualizacyjnego podejmuje Zarząd Powiatu.

Głównym realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które współpracuje w tym zakresie z jednostkami organizacyjnymi różnych szczebli, innymi służbami publicznymi oraz organizacjami społecznymi wykonującymi zadania określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy rodzinie. Koordynatorem całego programu jest Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Koordynator ujmuje informację z realizacji programu w corocznym sprawozdaniu z działalności PCPR.

Nadzór nad realizacją programu prowadzony jest przez Zarząd Powiatu oraz Starostę Tomaszowskiego.

7.2. Podsumowanie.

Istotą działań ze strony publicznych i niepublicznych służb społecznych wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie jest przerwanie przemocy, przywrócenie bezpieczeństwa oraz pomoc w odzyskaniu poczucia wpływu i kontroli na własną sytuację u osoby krzywdzonej. Zadaniem wobec osób stosujących przemoc jest udzielenie specjalistycznego wsparcia tym, którzy chcą i powinni skorygować własne zasady i reguły relacji z członkami najbliższej rodziny. Samorząd powiatu tomaszowskiego od wielu lat realizuje zadanie niesienia pomocy osobom dotkniętym tym negatywnym i szkodliwym zjawiskiem, najpierw wykonując postanowienia ustawy o pomocy społecznej a później ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Realizacja zadania odbywa się głównie poprzez prowadzenie, w tym finansowanie, działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej, przy ścisłej współpracy ze wszystkim gminami w powiecie. Podstawową formą pomocy jest specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, prawne i inne. O potrzebie tego typu wsparcia najdobitniej świadczy ilość chętnych, a może bardziej zasadnie, zmuszonych do szukania takiego właśnie wsparcia. Realizacja działań ujętych w uchwalanym dokumencie pozwoli utrzymać, a gdy pojawiają się możliwości, także rozszerzyć, dotychczasowy zakres i katalog usług, a tym samym utrzymać wzrost skuteczności i efektywności niesionej pomocy. Usprawnienie współpracy zaangażowanych podmiotów w zapewnienie schronienia w nagłych, kryzysowych sytuacjach krzywdzonym osobom, zapewni z jednej strony sprawną i niezbędną pomoc np. w godzinach nocnych czy dniach wolnych od pracy, a z drugiej pozwoli zminimalizować skutki tych bardzo traumatycznych przeżyć.

Realizacja celów określonych w programie, ukierunkowanych na określoną grupę mieszkańców powiatu, powinna w efekcie przyczynić się do wzrostu poziomu zaufania obywateli wobec organów administracji publicznej, pozytywnie kształtować wizerunek tych organów, w tym przede wszystkim tych, o których można powiedzieć, że są służbami publicznymi pierwszego kontaktu z obywatelem.

Zaznaczyć i podkreślić trzeba, że realizacja działań, a następnie ich efekty uzależnione są od wielu czynników, w tym samym osób krzywdzonych w wyniku przemocy domowej ich woli zwracania się o pomoc, chęci współpracy w przełamywaniu swojej trudnej sytuacji itp. Uzależnione są od współpracy i koordynacji działań właściwych służb, a także i chyba przede wszystkim od możliwości pozyskiwania środków na realizację zakładanych celów.

8. Spis tabel i wykresów.

Tabele:

1. Skala przemocy na terenie powiatu według danych Komendy powiatowej policji – s. 7
2. Przemoc w rodzinie w latach 2006-2010 i 2011-2014 według Komendy Powiatowej Policji – s. 8
3. Rodzaj poradnictwa specjalistycznego wobec osób dotkniętych problemem przemocy domowej w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w 2018 r. – s. 12
4. Prognozowany budżet powiatu w podziale na poszczególne lata realizacji programu – s. 18.

Wykresy:

1. Osoby krzywdzone w wyniku przemocy domowej w 2014 r. w podziale na kobiety, mężczyzn i nieletnich w 2014 r. – s. 8
2. Sprawcy przemocy domowej w 2014 r. w podziale na kobiety, mężczyzn i nieletnich – s. 8
3. Klienci Ośrodka Interwencji Kryzysowej dotknięci lub zagrożeni przemocą domową w stosunku do ogółu osób korzystających z pomocy Ośrodka w latach 2011-2014 – s. 12

UZASADNIENIE

Projekt uchwały w sprawie przyjęcia powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie został przygotowany w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, który nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizacji takiego programu. Przy opracowaniu programu stanowiącego załącznik do projektu uchwały uwzględniono zadania powiatu wynikające z wymienionej wyżej uchwały oraz lokalne uwarunkowania: potrzeby wynikające z diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie oraz już istniejące na terenie powiatu zasoby. Projekt programu został skonsultowany ze wszystkimi ośrodkami pomocy społecznej w powiecie oraz innymi służbami publicznymi realizującymi zadania wynikające z ustawy.